

TEZĖS

Aušra Strazdaitė-Ziberkienė

Kauno miesto muziejus

Dėl tos dainos: dainų švenčių šimtmečio minėjimas per dalyvių patirčių prizmę

Lietuvos dainų šventės šimtmetis suteikia galimybę prisiminti ir padiskutuoti apie istorinius, kultūrinius bei politinius kontekstus, įvertinti šventės vietą mūsų kultūroje ir gyvenime. Rengiant dainų švenčių šimtmečiui skirtą parodą, Kauno miesto muziejaus internetiniame puslapyje vykdomoje atviro tipo apklausoje „Dainų šventės – tradicija, atgyvena, pareiga ar privilegija?“ kviečiama pasidalyti nuomonėmis apie dainų švenčių, repertuaro, aktyvaus dalyvavimo, atributikos, tautinio meno ir kostiumo reikšmę, iškeliant tautinės tapatybės, patriotiškumo, sovietinės okupacijos temas ir Kauno kontekstą. Pranešime pristatomi apklausos ir lygiagrečiai vykdytų interviu su įvairias sąsajas su dainų šventėmis turinčiais asmenimis tarpiniai rezultatai.

Danutė Petrauskaitė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Pirmoji dainų šventė Lietuvoje: mokslinės literatūros papildymai ir patikslinimai

Praėjus 100 metų po pirmosios Lietuvoje surengtos Dainų dienos, atrodytų, kad viskas apie ją jau parašyta, tačiau atidžiau paanalizavus jos dokumentus, saugomus Lietuvos centriniame valstybės archyve, taip pat to meto publikacijas periodinėje spaudoje, galima atrasti įdomios medžiagos apie šios šventės ištakas, iniciatorius, organizacinio komiteto veiklą, repertuaro sudarymą, dirigentus, pasiruošimo etapus, dalyvių kontingentą, kviestinius svečius, renginio eigą ir amžininkų vertinimus. Bus apžvelgta ir tuo klausimu skelbta mokslinė literatūra (V. Jakelaitis, B. Zubrickas, R. Gudelis), siekiant ją papildyti bei patikslinti.

Eglė Gelažiūtė-Pranevičienė

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

Šiuolaikinis muzikinis folkloras: šventumo paieškos patiriant tradicinę vietos kultūrą

Dabartinių lietuviškojo muzikinio folkloro raiškos būdų yra gausu, per pačius kūrėjus dažnai savaimingai sąveikaujant ir muzikinėmis formomis reiškiantis įvairiausiems jų patirties sluoksniams. Kas skatina gręžtis į tradicinę vietos kultūrą? Ar tokia kūryba ir jos permąstymas gali atidengti tam tikrą neakivaizdinę stoką? Neretai pokalbiuose su šiuolaikinio muzikinio folkloro ir susijusios muzikos autoriais išryškėja šventumo, bendruomeniškumo, dvasinių patirčių ir net pačios aplinkos suvokimo siekis – svarbu, kad to siekiama ne tik asmeniškai, šitos patirtinės atmosferos ir aplinkos kuriamos ir kitiems – per pačią muziką, performansus, sambūrius ir ritualus festivaliuose.

Tai pristatoma pasitelkiant fenomenologinės antropologijos ir etnomuzikologijos prieigas; remiamasi tiek pačia muzika, tiek pokalbiais su tos muzikos autoriais, aptariamais pats kūrybinis vyksmas ir jo pirminiai impulsai.

Rūta Gaidamavičiūtė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Urbaitiškasis „Gaidos“ etapas

Šiandien matome didelę festivalių įvairovę. Net ir šiuolaikinės muzikos forumų yra ne vienas. Kiekvieno jų įvaizdžiui labai svarbu, kas buvo tie vadybininkai, turėję įtakos jų modelių

formavimui, ypač tuo specifiniu laiku, kai keitėsi kultūriniai kodai, o profesionalių vadybininkų (šiandienos prasme) beveik nebuvo.

Mindaugas Urbaitis ne vienoje srityje galėtų būti priskiriamas prie pirmeivių. Nors pirmąją „Gaidą“ 1991 m. formavo Feliksas Bajoras, tačiau keturis paskesnius festivalius stygavo Mindaugas. Jis turėjo ambicijų siekti tarptautiškumo, ugdyti šiuolaikinės muzikos atlikimo tradicijas, numatant tokius retus tuomet lietuvių muzikos mainus. Žinant mūsų dienų festivalių biudžetus, sunku įsivaizduoti, kokios išmonės organizatoriams reikėjo lėšų beveik neturint. Svarbus buvo ir Urbaičio kaip kūrėjo autoritetas siekiant programų konceptualumo ir kokybiško, ne kelių pragrojimų nulemto, kūrinį skambesio.

Airida Gudaitė-Žakevičienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Urbanistinio šokio šventės ir miesto bendruomenės

Meno švenčių tradicijų transformacijos tema mano dėmesį atkreipė dėl mano pačios veikloje atsikartojančios šokio švenčių, festivalių praktikos su bendruomenėmis, per judesį atveriančiomis tai bendruomenei transformuojančios patirties galimybę. Ne vienerius metus drauge su kolegomis incijuojamos gatvės šokio renginių, švenčių, festivalių praktikos – tokios, kaip vienas didžiausių tarptautinių gatvės šokio kultūros festivalių „Urban Essentials“ – buria, stiprina, palaiko bendruomenę ir drauge toje bendruomenėje atskleidžia tarpines erdves, kai viena gali sykiu būti ir kita, atveria galimybes plėtoti naujas judėjimo trajektorijas ir simbolius, kitokias judesio leksikas ir kodus, svarbius ne tik gatvės šokio raidai ir sklaidai, bet ir apskritai šokiui bendraja prasme. Meno švenčių kaip ritualų tyrimas, urbanistinio šokio renginių veikimo praktikos, neformalios miesto aplinkos ir jaunimo santykis, siūlantis naujus balsus, naujas metodikas, gali atverti naujas šokio taikymo šiuolaikiniame scenos mene, miesto kultūroje perspektyvas.

Ieva Jackevičiūtė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Folkloro įkvėpta sceninė kūryba kaip bendruomenę burianti šventė: spektaklio vaikams iki penkerių metų „Gaja Mara“ kūrybos atvejis

Kaip sukurti spektaklį žiūrovui, kuris per pasirodymą veržiasi į vaidybinę aikštelę, vaikšto joje, bėgioja, atiminėja rekvizitą iš aktorių, kalba, valgo, verkia arba tiesiog miega? Ir apskritai, ar reikia teatro vaikams iki penkerių metų? Atsakymas vienareikšmis – reikia, nes žmogaus smegenys sparčiausiai vystosi pirmus penkerius jo gyvenimo metus. Ankstyvojoje vaikystėje formuojasi žmogaus asmenybės pagrindas, o įgytos patirtys lieka reikšmingos visą likusį gyvenimą. Teatras, kaip skirtingą raišką vienijanti meno forma, puikiai tinka ankstyvajai žmogaus asmenybei ugdyti. Sceninė kūryba, įkvėpta folkloro, gali turėti ypatingą reikšmę ne tik vaiko raidai, bet ir šeimos, bendruomenės telkimui, kvietimui atsigręžti į tradicijas ir savo šaknis.

Pranešimo metu bus pristatytas spektaklio, skirto 0–3 m. vaikams ir besilaukiančioms moterims, „Gaja Mara“ atvejis. Tai interaktyvus muzikinis judesio spektaklis, pasakojantis apie šviesos (Gaja) ir tamsos (Mara) metą, pasitelkiant senovės baltų tradicijose naudotas folklorines švenčių dainas, žaidimus, ritualus ir tautosaką. Pagrindinė meninė spektaklio idėja grindžiama senovės baltų pasaulėžiūra, gamtos ciklo samprata, ryšiu su šviesa ir tamsa, laiko rituališkumu ir pirmą pradžia pojučiais, kuriais dar negimusieji, kūdikiai ir tik pradedantys vaikščioti mažyliai pažįsta pasaulį. Spektaklyje skamba folklorinė muzika, vyksta žaidinimai ir žaidimai, kuriems pasitelkiami taktilinių žaislų principu sukurti scenografijos elementai – jų tekstūros, formos, spalvos.

Lukrecija Stonkutė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Meno teorija: muzikologija, M2

Repetityvinės ir *drone* technikos Žibuoklės Martinaitytės ir Mykolo Natalevičiaus kūrinuose vargonams solo

Kiekvienoje epochoje muzikinė kultūra ir jos procesai patiria spartų naujų estetikų, judėjimų, stilių, komponavimo technikų kūrimosi ir įsitvirtinimo etapą. Muzikologai minėtiems aspektams suteikė konkrečius pavadinimus, terminus, apibrėžtis, kuriuos būtų sunku apibūdinti kalbant apie XXI a. pradžios muzikos meną. Žvelgiant į šiandienos kūrėjų kompozicijas nelengva užduotimi tampa pastarųjų analizės rakurso atradimas, nes beveik nebėra aiškių muzikinės estetikos, stilių, komponavimo technikų krypties viename kūrinyje. Peržvelgus didžiąją dalį minimo amžiaus lietuvių kompozitorių kūrinius vargonams solo Lietuvos kompozitorių sąjungos archyve, pastebimos dvi vyraujančios technikos – repetityvinė ir *drone* bei jų sintezė. Didesniu iššūkiu tampa *drone* technika, kuri mažai tyrinėta lietuvių muzikologijoje ir nėra suformuotos analizės metodikos akustinėje *drone* kryptyje.

Aistė Pranciulytė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Meno teorija: muzikologija, M2

Tamsos–šviesos procesualumo raiška Žibuoklės Martinaitytės „Šviesotamsos trilogijos“ registru ir faktūros organizacijoje

Kūrėjams dažnai įtaką daro tam tikri objektai ar patirtis, skatinantys kurti, teikiantys įkvėpimo, t. y. veikiantys kaip tam tikra inspiracija. Terminu „inspiracija“ ištakos pastebimos dar senovės Graikijos filosofų Demokrito, Platono ir kt. tekstuose, kuriuose apie įkvėpimą byloja žodžiai „enthusiasmos“ (ἐνθουσιασμός), „enthusiazónton“ (ἐνθουσιαζόντων). Inspiracija kūrybiniame procese neretai suvokiama kaip neapibrėžiamas, emocinės prigimties, tarsi mistinis reiškiny. Tačiau kūrėjui, pavyzdžiui, muzikoje, inspiracija gali ne tik pasufleruoti kūrinio idėją, bet ir lemti kompozicijos formą, naudojamas muzikines priemones. Inspiracinius šaltinius galima skirti į dvi kryptis: inspiracija kaip materialus objektas (gamta, meno kūriniai ar pan.) ir kaip jausminis objektas (pojūčiai, emocijos, žmonės).

Lietuvių kompozitorės Žibuoklės Martinaitytės kūrybiniame procese inspiracija užima itin svarbią vietą: „be inspiracijų nebūtų paties kūrybinio proceso“. Iš įkvėpimo atėjusias idėjas kompozitorė dažnai užrašo kūrinių anotacijose, taip leisdamą klausytojui artimiau susipažinti su kūrinio. Šiame pranešime bus pristatoma, kaip konkretūs kompozitorės įvardyti inspiraciniai šaltiniai / objektai atsispindi jos kūrinyje „Šviesotamsos trilogija“ (2017) ir kokios muzikinės priemonės pasitelkiamos šias inspiracijas įgarsinant.

Ieva Pakalniškytė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Muzikos studijos: muzikos tyrimai, B3

Džiazo situacija Lietuvoje sovietmečiu: tarp oficiozo ir rezistencijos

Džiazo pradžia Lietuvoje skaičiuojama, kaip pasiūlė muzikologas Liudas Šaltenis, nuo 1961 metų. 1961-ųjų gruodžio 23–25 dienomis Vilniaus konservatorijoje buvo surengta trijų dienų džiazo šventė – pirmasis džiazo muzikos koncertas ir konferencija, skirta džiazo muzikos istorijai, teorijai bei žymiausioms asmenybėms. Kas vyko iki tol? Ir kaip taip nutiko, kad jau 9 dešimtmetyje Lietuva tapo Sovietų Sąjungos džiazo centru, kuriame vyksta džiazo festivaliai? O šiandien galima drąsiai teigti, kad Lietuvos džiazas turi savo identitetą ir Lietuva dėl savo džiazo muzikos yra viena stipriausiųjų tarp Centrinės ir Rytų Europos valstybių. Sovietmečiu džiazas buvo neleistina muzika, ir paradoksalu, kad didžiausias džiazo raidos poslinkis Lietuvoje įvyko būtent sovietmečiu.

Kotryna Račiūnaitė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Muzikos studijos: muzikos tyrimai, B4

Vytauto Montvilos „Juodosios pantomimos“ byla: nauji faktai apie elektroninę muziką XX a. 7–8 deš. Lietuvoje

Sovietinis laikotarpis neretai siejamas su neįtikėtinu, ribotumu sąvokomis. Mažai ištirtas pirmųjų elektroninės muzikos eksperimentų laukas primityviai atskleidžia tuometinių kūrėjų siekį sukurti naujus kūrinius, įsitraukti į vakarietiško meno kūrėjų gretas. Lietuvos eksperimentinė elektroninė muzika, sukurta iki Nepriklausomybės atkūrimo kelia dar daugiau neįtikėtinų klausimų. Analizuojant šį kūrybinių bandymų lauką reikėtų išskirti XX a. 8 deš. sukurtą Vytauto Montvilos kompoziciją „Juodoji pantomima“, kuri laikoma ankstyviausia išlikusia lietuvių elektroninės muzikos kompozicija. Ją pats kompozitorius pavadino „muzika elektronine, konkrečiąja koliaže su l. d. „Sodauto““. Prieš mažiau nei dešimtmetį (2016) atrastas kūrinys neturi nurodytos sukūrimo datos, nėra žymimas kompozitoriaus kūrinių sąrašuose, jo kūrybinės aplinkybės nėra konkrečiai įvardijamos nė viename šaltinyje. Tačiau remiantis Montvilos artimų žmonių atsiminimais ir išanalizuota archyvine medžiaga, yra tikslinama „Juodosios pantomimos“ sukūrimo data – tai 1969-ieji arba 1970-ieji. Tai pat daroma prielaida, kad šis kūrinys – tai atspirties taškas analizuojant kompozitoriaus asmeninių ir profesinių ambicijų lauką, Montvilą traktuojant kaip vieną moderniausių sovietinės Lietuvos kompozitorių.

Aušrinė Butvydaite

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Muzikos studijos: muzikos tyrimai, B2

Harmoninė įtampa: kas, kaip ir kodėl?

„Harmoninė įtampa“ (Fred Lerdahl), „harmoninė energija“ (Ernst Kurth), „varomoji skambesio galia“ (Arnold Schönberg), „harmoniniai svyravimai“ (Paul Hindemith) ir kitos panašios sąvokos persmelkia daugybę teorinių tekstų tiek apie tonalią, tiek apie posttonalią muziką. Harmoninės įtampos fenomenas svarstomas iš kompozicinės perspektyvos (kaip būdas suvaldyti muzikinę medžiagą, organizuoti muzikinę dramaturgiją), o taip pat ir kaip muzikos psichologijos reiškinys, susijęs su tuo, kaip muziką suvokia klausytojai. Šio pranešimo centre atsидūrė harmoninės įtampos fenomeno sampratos Paulo Hindemitho ir Fredo Lerdahlio teorijose. O tuo pačiu ir klausimai – kas yra harmoninė įtampa, kaip ji suvokiama, vertinama, modeliuojama, galiausiai, kodėl harmoninės įtampos fenomenas domina tiek kompozitorius, tiek teoretikus.

Ilzė Berkelytė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Muzikos studijos: muzikos tyrimai, B2

Graffiti ir antspaudai keliuose XIX a. – XX a. pradžios muzikiniuose rankraščiuose (LNMMB Retų knygų ir rankraščių skyriaus Natų fondas)

Muzikinių rankraščių tyrimai neretai apsiriboja tik pačio šaltinio turiniu, o ženklams, atsiradusiems vėliau, dėmesio skiriama mažai. Visi įrašai ir žymės, nesusiję su muzikinio rankraščio turiniu, vadinami graffiti, o ženklai, įspausinti spaudu ir žymintys šaltinio nuosavybę – antspaudais. Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus Natų fonde saugomuose rankraščiuose doc. dr. Laimos Budzinauskienės rasti įvairių tipų graffiti ir antspaudų pavyzdžiai suteikia vertingos kontekstinės informacijos apie šaltinį ir jo savininką (-us).

Gaila Kirdienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Senieji lietuvių tradicinės instrumentinės muzikos manuskriptai XX–XXI a. švenčių, festivalių repertuaro aspektu

XX a. pradžią siekiantys lietuvių tradicinių šokių, maršų ir kitų kūrinių manuskriptai yra labai reti ir vertingi šaltiniai, atskleidžiantys jų sudarytojų požiūrį į savo krašte griežiamą, taip pat ir šventėse atliekamą repertuarą bei to meto muzikinį ir sociokultūrinį kontekstą: kaimo ir miesto, įvairių

tautų, Lietuvos ir lietuvių išeivijos JAV muzikavimo sąveiką. Jie siejasi ir su to meto publikuotomis natomis ir garso įrašais. Vėlesniais laikotarpiais kūrėjai ir atlikėjai iš jų sėmėsi įkvėpimo ir mokėsi – randame ne vieną melodiją ar net visą kūrinį, įsitvirtinusių dainų švenčių ir folkloro kapelių bei festivalių repertuare. Kita vertus, verta svarstyti, kaip tradicinį repertuarą būtų galima praturinti.

Rimantas Astrauskas

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Konferencija – kaip šventė: 15 metų su M. K. Čiurlioniu

Ketinama apibrėžtuose laiko rėmuose iš organizatoriaus perspektyvos antropologiškai įvertinti 2003–2017 m. Druskininkuose vykusios kasmetinės menotyrinės konferencijos „Čiurlionis ir pasaulis“ organizacinius ir dalykinius iššūkius, aptarti jos rezultatus, pristatyti rubrikas, ryškiausius dalyvius, atradimus ir nusivylimus, aptarti pranešimų pagrindu išleistus leidinius, kasdienius reikalus ir šventinę praktiką bei pateikti rekomendacijas būsimiems panašių renginių organizatoriams.

Arūnas Vaicekuskas

Vytauto Didžiojo Universitetas

Bendruomenės galia: XX a. 9 dešimtmečio folklorinio judėjimo pakilimas ir tautinė savimonė

Tai pasakojimas apie laiką, kai folkloro festivalio „Skamba, skamba kankliai“ dalyvių eisena Vilniaus gatvėmis aplinkiniams darė ne mažesnę įspūdį nei FIDI dinosauro palyda. Arba apie laiką, kai anuometinis Liaudies buities muziejus Rumšiškėse linksmiausią senojo kaimo šventę – Užgavėnes – padarė prieinamą kiekvienam Lietuvos didmiesčio gyventojui. XX a. 9 dešimtmečio pradžios folklorinio judėjimo pakilimas dažnai prisimenamas, kai ieškoma Sąjūdžio šaknų ar kai kalbama apie folkloro gaivinimą. Visgi negausiūs bendruomenės, kurią vienijo pagarba tautinėms tradicijoms, vaidmuo vėlyvuju sovietmečiu ištirtas nepakankamai. Šiuo pranešimu norima atkreipti dėmesį į etninei tradicijai prijauciančių žmonių bendruomenę kaip į galią, nepakluserusią sovietinio gyvenimo normoms ir savo veikla stipriai paveikusių platesnių visuomenės sluoksnių savimonę.

Varsa Liutkutė-Zakarienė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Rasų šventė. 20 metų tradicija Vilniuje, Verkių parke

Vasaros saulėgrįža Verkių parke vykstančia Rasų švente pažymima nuo 2003 metų. Dabartinis Rasų šventės (dar vadinamos Kupole, Joninėmis) pavidalas turi šešių dešimtmečių istoriją. Nuo pirmųjų folkloro judėjimo pradininkų švenčių Kernavėje šventė keitė savo pavidalus, susikūrė tradicinis, visai folkloro judėjimo bendruomenei atpažįstamas renginio modelis. Tokį, tradicinį folkloro judėjimui, šventės modelį pasirinko ir Verkių parko šventės kūrėjai. Per du dešimtmečius susiformavo šventės rengėjų komanda, išsigrynino eiga, naudojamo folkloro tradicija. Kasmet renginys sutraukia vis didesnę dalyvių būrį. Pranešimas paremtas 20 metų šventės organizavimo ir dalyvavimo patirtimi.

Paulius Gefenas

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Nuo rūmų iki saloninės muzikos: fleitos ekspresijos perspektyvos

Šventinių vakarų metu Sanssouci (liet. be rūpesčių) rūmuose dėmesio centre nuolat atsidurdavo fleita. Karalius Frydrichas Didysis (1712–1786) noriai koncertuodavo svečiams, o savo instrumentą meiliai vadino Principessa. Rūmų kompozitorių dėka ypatingas progas žymėjo

premjeros. Paties monarcho kūrybai priskiriami keturi koncertai ir 121 sonata fleitai. XIX a. virtuozei derino susiformavusį instrumento socialinį įvaizdį ir saloninio muzikavimo madas. Šie istoriniai fleitos panaudojimo modeliai buvo prieštaringai vertinami tiek amžininkų (Charleso Burney, Carlo Philippo Emanuelio Bacho), aptarusių atsirandančią stiliaus ir raiškos stagnaciją, tiek vėliau gyvenusių muzikų (Louis'o Fleury), kritiškai žvelgusių į XIX a. fleitos virtuozų palikimą. Pranešime permąstoma fleitos repertuaro ir ekspresijos raida, pasiūloma inovatyvi raiškos plėtotė.

Gintarė Kaminskaitė

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Nuo aukštosios kultūros prie eklectikos: įvairių stilių įtaka grojimo violončele menui

Pastaraisiais dešimtmečiais socialiniai ir ekonominiai visuomenės pokyčiai lemia klausytojų skonio ir pasirinkimų kaitą. Šiandien aukštosios (highbrow) kultūros vartotojai yra žymiai atviresni vidurinei (middlebrow) ir žemajai (lowbrow) kultūrai. Muzikinės „visavalygystės“ reiškinys atsispindi ir menininkų kūryboje kaip dabarties kalbos išraiška. Akademinė muzika (art music) absorbuoja elementus iš neakademinės muzikos stilių, o kompozitoriai-atlikėjai atranda naują instrumentų skambesį. Grojimo violončele menas yra turtinamas įtakomis iš džiaz, pop, roko, folk stilių, o atlikėjai plėtoja naujas grojimo technikas. Pranešime apžvelgiamos violončelės pritaikymo galimybės skirtingiems muzikiniams stiliams pasitelkiant nekonvencionalių garso išgavimo būdus.

Daiva Vyčiniene

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Šiandieninės sutartinių meninės raiškos formos: ribų išplėtimo (nebuvo?) tendencijos

Sutartinės po įrašymo į UNESCO Reprezentatyvųjų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą 2010 m. jau kelintą kartą išgyvena atgimimą. Jos tampa svarbia daugelio miesto švenčių, folkloro festivalių, taip pat ir alternatyvios muzikos festivalių („Mėnuo juodaragis“, „Kilkim žaibu ir kt.) dalimi. Gimsta ne tik sutartinėms specialiai skirti festivaliai („Sesė sodų sodina“, „Sutarysma“), bet ir visiškai nauji reiškiniai, pvz., sutartinių maratonas „Suburtyne“, šviesos ir garso instaliacija „Deivių giesmės“ (sukurta specialiai Lietuvos Kultūros sostinės programai) ir kt. Greta įvairiapusės sceninės raiškos (nuo tradicinio giedojimo iki tarpdalykinių projektų, performansų) pastebimas sutartinių „grįžimas“ į bendruomenes. Čia jų raiška beribė: „sutartinės ir joga“, „sutartinių mankšta“, „sutartinės ir akupunktūra“, „sutartinės ir kakava“...

Gustaw Juzala

Vilniaus universitetas

Senosios muzikos festivaliai Lenkijoje: naujos praėjusių amžių muzikos formos

Pranešime bus pristatyti du festivaliai – Jaroslavo „Mūsų šaknų giesmės“ ir Krokuvos „Misteria Paschalia“, išryškinant skirtingas senosios muzikos raiškos mūsų dienomis sampratas.

Festivalis-šventė „Mūsų šaknų giesmės“ – savitas renginys, išsiskiriantis sakralinių ir pasaulietinių, dvasinių ir intelektualinių elementų, praktikos ir teorijos, susikaupimo ir linksmybių, profesionalų ir mėgėjų, akademinio ir liaudies meno pusiausvyra.

Krokuvoje Didžiąja savaitę vykstantis renesanso ir baroko muzikai skirtas festivalis „Misteria Paschalia“ – vienas žymiausių Europoje senosios muzikos festivalių. Jo ašis – muzika, susijusi su Didžiosios savaitės ir Velykų liturgija. Festivalis įtraukiamas į bažnyčios liturginių švenčių kalendorių. Atlikėjai – senosios muzikos meistrai ir interpretatoriai, kuriantys unikalų repertuarą – naujus, kartais specialiai šiam festivaliui skirtus projektus.

Vytautas Tumėnas

Lietuvos istorijos institutas, Etnologijos ir antropologijos skyrius

Folklorinės tradicijos ir naujovės kritinio virsmo švenčių įvaizdžiuose: Lietuvos ir pietų Indijos atvejai

Pranešime nagrinėjama tradicijų ir naujovių santykio problema folklorinėse šventėse. Nagrinėti pasirinktos vizualiai išraiškingos šventės, kuriose pabrėžiami įvaizdžiai, išreiškiantys būties trapumą, šviesos ir tamsos, gėrio ir blogio jėgų kovą kritinių tarpsnių metu. Tai įkūnijama pasitelkiant tradicinius ornamentus (iš žvakių arba šiaudinių skulptūrų liepsnų ar su ugnimi susijusių atributų ar mitinių personažų dekorą), kaukes ar kitą persirengimą. Siekiant išryškinti švenčių tradicijų bei naujovių etninius savitumus bei universalijas, lyginamajai tipologinei analizei pasitelkti skirtingi Lietuvos (Lygiadieniai, Užgavėnės, Rasos bei kt.) ir pietų Indijos (Theyyam Keralos valst. bei kiti Gokarnos miestelio Karnatakos valst.) švenčių atvejai. Aiškėja, kad Indijoje stipresnės naujovės gerokai tampriau integruojamos į tradiciją.